

"МИКРОЕКОНОМІКА"

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС

ДОНЕЦЬК - 2003

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
З ДИСЦИПЛІНИ "МІКРОЕКОНОМІКА"

для бакалаврів, що навчаються за спеціальностями

6.050100 "Статистика", 6.050100 "Економічна кібернетика". 6.050100
"Міжнародна економіка", 6.050100 "Фінанси", 6.050100 "Економіка
підприємства", 6.050100 "Маркетинг", 6.050100 "Управління персоналом і
економіка праці"

напряму підготовки "Економіка і підприємництво"

Розробили:

доц., к.е.н. Саратикянц Є.С.,
доц., к.е.н. Бичкова О.В.,
асистент Комісова М.М.

Розглянутий на засіданні
кафедри "Економіка
підприємства"
"18" листопада 2003 р.
протокол №4

Схвалено навчально-
методичною комісією
економічного факультету
" " 2003 р.

ДОНЕЦЬК 2003

ЗМІСТ

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНИХ ГОДИН ПО ФОРМАХ НАВЧАННЯ	2
РОЗДІЛ 1. ТИПОВА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ВІДПОВІДНО ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ	3
РОЗДІЛ 2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ	8
РОЗДІЛ 3. РОБОЧИЙ ПЛАН ПО ЛЕКЦІЙНИХ ТЕМАХ	9
РОЗДІЛ 4. ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ	12
РОЗДІЛ 5. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ	19
РОЗДІЛ 6. ПИТАННЯ ДО ПОТОЧНОГО ТА СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ВСІХ ФОРМ НАВЧАННЯ	28
РОЗДІЛ 7. ЗАВДАННЯ І МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ПО ВИКОНАННЮ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТАМИ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ	31
РОЗДІЛ 8. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ	34
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ, ЩО РЕКОМЕНДУЄТЬСЯ	35

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНИХ ГОДИН ПО ФОРМАХ НАВЧАННЯ

Форма навчання	Курс	Семестри	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Всього (год.)	Іспит/ залік (семестр)
денна	II	3	36	36		36	108	іспит (3)
заочна	II	3	16	4			20	іспит (3)

РОЗДІЛ 1. ТИПОВА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ВІДПОВІДНО ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ

ВСТУП

Дисципліна “Мікроекономіка” – є базовою для підготовки студентів усіх економічних спеціальностей та форм навчання освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр”.

Мета вивчення дисципліни – для студентів мікроекономіка є одним з обов'язкових навчальних курсів, що формують основні економічні знання. Знання мікроекономіки важливе для прийняття управлінських рішень, планування й розуміння державної політики і, загальніше, для усвідомлення того, як функціонує сучасна економіка.

Основні завдання вивчення дисципліни охоплюють такі теми:

- можливості та обмеження мікроекономічної теорії;
- основи пропозиції й попиту;
- корисність та поведінка споживача;
- теорія виробництва та витрат;
- ринки досконалої та недосконалої конкуренції;
- максимізація прибутку конкурентною фірмою;
- влада над ринком: монополія, олігополія;
- ринкова конкуренція виробничих факторів;
- загальна рівновага та економічна ефективність.

Міждисциплінарні зв'язки. Мікроекономіка пов'язана з такими дисциплінами як “Політекономія”, “Макроекономіка”, “Державне регулювання”, “Економіка підприємства”, “Фінансова діяльність суб'єктів господарювання” та інші.

Вивчення дисципліни повинно сформувати у студентів *знання* закономірностей поведінки економічних суб'єктів у ринкових умовах, *навички і вміння* самостійного творчого мислення, прийняття оптимальних економічних рішень, що забезпечують підвищення сталості підприємства, зростання прибутку, підвищення добробуту споживачів.

ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ І МЕТОД МІКРОЕКОНОМІКИ

Проблема обмеженості ресурсів і необхідність вибору. Альтернативність цілей використання обмежених ресурсів і раціональність поведінки суб'єктів ринкових відносин. Рішення задач: що виробляти, для кого, з допомогою яких ресурсів і технологій. Характеристика кривої виробничих можливостей.

Предмет мікроекономіки. Економічні агенти або суб'єкти ринку, або господарюючи суб'єкти. Методологія мікроекономічного аналізу. Загальноекономічні та специфічні методи мікроекономіки. Оптимізаційні та рівноважні моделі. Позитивна та нормативна економічна теорія.

ТЕМА 2. ТЕОРІЯ ГРАНИЧНОЇ КОРИСНОСТІ Й ПОВЕДІНКА СПОЖИВАЧА

Корисність як економічна категорія. Методологія теорії маржиналізму. Економічні блага та їх види. Економічні потреби. Фактори обмеження свободи споживчого вибору: ефекти натовпу, “сноба”, “Веблена”. Гіпотеза раціональної поведінки споживача. Кількісний (кардиналістський) підхід до аналізу корисності і попиту. Загальна корисність, функція загальної корисності.

Гранична корисність та сутність принципу складної граничної корисності (перший закон Госсена, основний психо-фізичний закон Вебера-Фехнера).

ТЕМА 3. ОРДИНАЛІСТСЬКА ТЕОРІЯ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА

Порядкова (ординалістська) теорія поведінки споживання. Аксиоми порядкового підходу.

Криві байдужості та їх властивості. Формування карти кривих байдужості. Поняття взаємозамінних, взаємодоповнюючих і нейтральних благ, благ з від'ємною корисністю.

Бюджетні обмеження і можливості споживання. Вплив зміни доходу споживача та цін товарів на розміщення бюджетної лінії.

Оптимум або рівновага споживача: економічна та графічна інтерпретація.

ТЕМА 4. АНАЛІЗ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА

Зміна доходу споживача на побудову лінії “дохід-споживання”. Суперіорні та інферіорні товари. Криві Енгеля.

Вплив зміни ціни одного з товарів на зміну вибору споживача. Побудова лінії “ціна-споживання”.

Ефект доходу і заміщення по Слуцькому і Хіксу.

Взаємодія ефектів зміни та доходу. Поняття звичайних благ та благ Гіффена. Прийняття рішень в ситуаціях з ризиком. Ризик та ефективність

економічних рішень.

ТЕМА 5. ПОПИТ І ПРОПОНУВАННЯ, ЇХ ВЗАЄМОДІЯ

Елементи ринкового механізму: попит, пропозиція і ціна. Сутність законів попиту та пропозиції. Цінові та нецінові детермінанти попиту та пропозиції.

Графічна ілюстрація зміни попиту та пропозиції, зміни обсягу попиту та обсягу пропозиції.

Збалансування попиту та пропозиції. Поняття: рівноважна ціна та рівноважний обсяг. Вплив, відхилення від рівноважної ціни та формування надлишку і дефіциту. Державне регулювання збалансування ринку. Директивні ціни.

Поняття еластичності попиту та пропозиції. Еластичність попиту за чинниками впливу: цінова еластичність попиту; перехресна еластичність попиту; еластичність попиту за доходом. Еластичність пропозиції за власною ціною блага, еластичність пропозиції за цінами факторів виробництва.

ТЕМА 6. МІКРОЕКОНОМІЧНА МОДЕЛЬ ПІДПРИЄМСТВА

Підприємство як суб'єкт ринково-виробничої системи. Вплив зовнішнього та внутрішнього середовища на динаміку виробництва. Характеристика процесу виробництва: “вхід - вихід” або “витрати - виробництво” по Леонтьєву В.В.

Виробнича функція як параметрична модель технологічного процесу. Прогнозування процесу виробництва з використання виробничої функції Кобба-Дугласа.

Періоди функціонування підприємств: миттєвий, короткий і тривалий.

Фактори виробництва та їх власності.

Закон спадної віддачі. Сукупний, середній та граничний продукт.

Ізокванта та ізокоста. Рівновага або оптимум виробництва. Гранична норма технічної заміни. Траєкторія економічного розвитку підприємства або розширення виробничої діяльності фірми.

Збільшення випуску за рахунок пропорційного нарощування обсягів ресурсів. Постійна (стала), спадна зростаюча віддача від масштабу.

ТЕМА 7. ВИТРАТИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ВИРОБНИЦТВА

Концепція витрат в ринковій економіці. Склад та оцінка альтернативних витрат. Явні та неявні витрати, формування бухгалтерського, економічного та “нормального прибутку”.

Витрати в короткостроковому періоді. Детермінанти витрат у короткостроковому періоді. Сукупні, постійні, змінні, середні, граничні витрати. Форми кривих витрат.

Витрати в довгостроковому періоді. Вибір ресурсів, який мінімізує

витрати.

Середні та граничні витрати фірми у довгостроковому періоді. Конфігурація кривої довгострокових середніх витрат.

Зв'язок між витратами у довгостроковому і короткостроковому періодах. Функція витрат та економія на масштабах.

ТЕМА 8. РИНОК ДОСКОНАЛОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Поняття ринкової структури. Особливості ринку досконалої конкуренції. Крива попиту на продукцію конкурентної фірми та її гранична ілюстрація. Формування ціни на ринку досконалої конкуренції.

Поведінка конкурентної фірми у короткостроковому періоді. Оцінка діяльності конкурентної фірми показниками: сукупний і середній дохід, сукупні витрати, граничний дохід і граничні витрати.

Графічна ілюстрація максимізації прибутку конкурентної фірми. Умови прибутковості та збитковості фірми. Зміна положення конкурентної фірми у зв'язку зі зміною ціни на ринку.

Робота фірми у режимі самооплатності, збитковість та припинення виробництва фірмою у короткостроковому періоді.

Криві пропозиції конкурентної фірми і галузі у короткостроковому періоді. Довгострокова рівновага фірми на конкурентному ринку. Максимізація прибутку конкурентної фірми у довгостроковому періоді.

ТЕМА 9. МОНОПОЛЬНИЙ РИНОК

Причини виникнення та існування монополій в економічній системі. Різновиди монополій. Ознаки “чистої” монополії: один продавець унікального продукту, високі вхідні бар'єри на монопольний ринок, диктат ціни.

Крива попиту монополіста. Цінова еластичність попиту та її вплив на поведінку монополіста. Взаємозв'язок попиту, еластичності, загального та граничного доходу монополіста. Графічна ілюстрація максимального прибутку та збитку монополії у короткому періоді.

Умова максимізації прибутку на монопольному ринку. Обґрунтування прибутку монополіста граничним доходом, граничними витратами та рівноважною ціною.

Поняття цінової дискримінації першого, другого та третього ступенів.

Поведінка монополії у довгостроковому періоді. Оптимальна поведінка монополіста – лімітуюче ціноутворення.

Особливості поведінки природних та іскусних, відкритих та закритих монополій. Монопсонічний ринок.

Переваги та недоліки діяльності монополій.

ТЕМА 10. ОЛІГОПОЛІЯ ТА ОЛІГОПОЛІСТИЧНА КОНКУРЕНЦІЯ

Сутність та основні ознаки олігополії. Олігополістична взаємозалежність:

цінова війна та зговір. Оптимізація обсягу виробництва в умовах дуополії. Дуополія. Модель Курно. Модель олігополістичного ціноутворення “лідерство у цінах”. Олігополістична “ламана крива попиту”.

Порівняння олігополії з іншими ринковими структурами. Економічні наслідки олігополії та можливості державного втручання на ринок недосконалої конкуренції.

Ринкова поведінка монополістичного конкурента. Умови функціонування ринку монополістичної конкуренції.

Диференціація продукції, визначення ціни, сукупних витрат та обсягу виробництва.

Переваги та недоліки ринку монополістичної конкуренції.

ТЕМА 11. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФАКТОРНИХ РИНКІВ. РИНОК ПРАЦІ

Особливості ринку факторів виробництва (ресурсів). Поняття ціни ресурсів. Попит на ресурси в умовах різних типів ринка.

Вартість та доход від граничного продукту ресурсу на конкурентному і монопольному ринках готового продукту. Граничні витрати фірми і пропозиція ресурсу на ринку досконалої конкуренції та умовах монополії.

Попит фірми, галузевий та ринковий на ресурси. Графічна інтерпретація зміни попиту та зміни обсягу попиту. Похідний попит на ринку досконалої конкуренції та монопольному ринку. Оптимізація структури ресурсів товаровиробником із метою мінімізації витрат та максимізації прибутку.

Праця – головний фактор виробництва, заробітна плата – важливий вид ринкових цін. Попит на працю за умовами досконало конкурентного ринку ресурсів. Пропозиція праці на рівні народного господарства, галузі. Індивідуальна пропозиція праці. Аналіз кривих байдужості та бюджетної лінії працівника.

Зміна доходу працівника за різними відносинами часу праці та відпочинку. Оптимальний вибір між працею (доходом) та відпочинком.

Диференціація заробітної плати на монополістичному, монополістичному та олігополістичному ринках.

Визначення реального рівня заробітної плати, який забезпечить зростання добробуту громадян України.

ТЕМА 12. РИНОК КАПІТАЛУ

Капітал – ресурс тривалого використання. Рух капіталу і капітальні фонди. Попит та пропозиції капіталу.

Збалансування обсягів споживання з обсягами капіталу.

Оптимальний вибір прийняття інвестиційних рішень. Види процентних ставок. Рівень доходності, прибуток на капітал.

Специфічні особливості землі як фактору виробництва. Формування попиту та пропозиції на землю. Ціна землі як капіталізована рента.

РОЗДІЛ 2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Найменування теми	Лекції, годин	Практичні зайняття, наукові семінари
1.	Предмет і метод мікроекономіки	2	2
2.	Теорія граничної корисності й поведінка споживача	2	2
3.	Ординалістська теорія поведінки споживача	2	2
4.	Аналіз поведінки споживача	2	4
5.	Попит і пропонування, їх взаємодія	4	6
6.	Мікроекономічна модель підприємства	4	4
7.	Витрати і результати виробництва	4	2
8.	Ринок досконалої конкуренції	4	2
9.	Монопольний ринок	4	6
10.	Олігополія та монополістична конкуренція	2	2
11.	Загальна характеристика факторних ринків. Ринок праці	4	2
12.	Ринок капіталу	2	2
ВСЬОГО		36	36

РОЗДІЛ 3. РОБОЧІЙ ПЛАН ПО ЛЕКЦІЙНИХ ТЕМАХ

ТЕМА 1. Предмет і метод мікроекономіки

- 1.1. Предмет та функції мікроекономіки. Основні проблеми, які вивчає мікроекономіка
- 1.2. Проблеми обмеженості ресурсів та необхідність вибору. Модель і крива виробничих можливостей
- 1.3. Методологія мікроекономічного аналізу. Граничний аналіз. Позитивна та нормативна економічна теорія

ТЕМА 2. Теорія граничної корисності та поведінка споживача

- 2.1. Корисність споживача в економічній теорії
- 2.2. Кількісний (кардиналістський) підхід до аналізу поведінки споживача. Поняття сукупності та граничної корисності
- 2.3. Порядкова (ординалістська) теорія поведінки споживача. Побудова кривих байдужості та лінії бюджетних обмежень. Вибір оптимального споживання
- 2.4. Криві “дохід-споживання”, “ціна-споживання”. Ефект доходу та ефект заміни

ТЕМА 3. Ординалістська теорія поведінки споживача

- 3.1. Порядкова (ординалістська) теорія поведінки споживача
- 3.2. Побудова кривих байдужості та карти кривих байдужості
- 3.3. Лінія бюджетних обмежень
- 3.4. Вибір оптимального споживання

ТЕМА 4. Аналіз поведінки споживача

- 4.1. Зміна споживача при зміні доходу .
- 4.2. Крива “дохід-споживання”
- 4.3. Функція попиту від доходу: крива Енгеля
- 4.4. Реакція споживача на зміну цін товару: побудова лінії “ціна-споживання”
- 4.5. Ефект доходу та ефект заміни

ТЕМА 5. Попит і пропонування, їх взаємодія

- 5.1. Основні елементи ринкового механізму: попит, пропозиція і ціна
- 5.2. Закон попиту. Зміна попиту та обсягу попиту: економічний, алгебраїчний, графічний аналіз
- 5.3. Функція пропозиції. Фактори зміни пропозиції та обсягу пропозиції: економічний, алгебраїчний, графічний аналіз
- 5.4. Ринковий механізм збалансування попиту та пропозиції. Поняття надлишку, дефіциту споживача та виробника

ТЕМА 6. Мікроекономічна модель підприємства

- 6.1. Підприємство як ринково-виробнича система
- 6.2. Виробнича функція як параметрична модель технологічного процесу. Побудова виробничої функції Кобба-Дугласа
- 6.3. Поняття ізокванти та ізокошти. Вибір оптимального виробництва
- 6.4. Основні показники діяльності фірми у миттєвому і короткостроковому періоді
- 6.5. Розширення виробництва та ефект масштабу виробництва у довгостроковому періоді

ТЕМА 7. Витрати і результати виробництва

- 7.1. Концепція витрат в ринковій економіці. Внутрішні та зовнішні, явні та неявні, альтернативні витрати
- 7.2. Витрати виробництва у короткостроковому періоді: сукупні, постійні, змінні, середні та граничні витрати
- 7.3. Динаміка довгострокових витрат. Взаємозв'язок витрат у короткостроковому та довгостроковому періодах
- 7.4. Результати виробництва: сукупний, середній, граничний доход та сукупний прибуток

ТЕМА 8. Ринок досконалої конкуренції

- 8.1. Поняття ринкової структури. Ознаки та умови ринку досконалої конкуренції
- 8.2. Особливості ціноутворення на ринку та побудови кривої попиту на продукції конкурентної фірми
- 8.3. Показники діяльності конкурентної фірми. Умови максимізації прибутку: сукупний та граничний аналіз

ТЕМА 9. Монопольний ринок

- 9.1. Причини виникнення та існування монополій в економічній системі
- 9.2. Ціноутворення на монопольному ринку. Пропозиції фірми монополіста та особливості її формування. Поняття цінової дискримінації
- 9.3. Умови максимізації прибутку на монопольному ринку. Економічні наслідки діяльності монополій: переваги та недоліки

ТЕМА 10. Олігополія та монополістична конкуренція

- 10.1. Стратегічна поведінка фірми на олігополістичному ринку. Загальна взаємозалежність олігополістів: цінова війна та сговір. Дуополія. Модель Курно
- 10.2. Аналіз картельного ціноутворення та нецінова конкуренція в умовах олігополії
- 10.3. Ринкова поведінка монополістичного конкурента. Диференціація продукції. Визначення ціни та обсягу виробництва фірмою на ринку монополістичної конкуренції

*ТЕМА 11. Загальна характеристика факторних ринків виробництва.
Ринок праці*

- 11.1. Формування попиту на фактори виробництва. Взаємозв'язок ринків продукту та факторів виробництва
- 11.2. Монопольний ринок продукту та ринок факторів виробництва
- 11.3. Співвідношення ресурсів та максимізації прибутку
- 11.4. Праця як фактор виробництва. Попит на працю та її пропозиція на ринку досконалої конкуренції
- 11.5. Визначення реального рівня заробітної плати на ринках досконалої і недосконалої конкуренції

ТЕМА 12. Ринок капіталу

- 12.1. Основні форми капіталу. Попит, пропозиція та рівновага на ринку капіталу
- 12.2. Види процентних ставок. Формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу

РОЗДІЛ 4. ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ

Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки

Заняття 1

Основна мета: вивчення предмета мікроекономіки; методів застосовуваних у мікроекономіці; а також етапів становлення і розвитку економічної теорії.

Питання:

1. Етапи становлення і розвитку економічної теорії.
2. Основні методи економічних досліджень.
3. Основні типи економічних систем і їхня характеристика.
4. Види економічних моделей. Моделі грошового і товарного кругообігу у відкритій і закритій економіці.
5. Проблема обмеженості ресурсів і раціонального поведіння людей.
Альтернативні витрати.

Обговорення ситуацій та перевірка знання студентів відносно теми.

Література:

1. Баліков В.З. Загальна економічна теорія: Навч. посібник. – Новосибірськ, 1996.
2. Барр Р. Політична економія: У 2-х т. – М., 1994.
3. Іохін В.Я. Економічна теорія: Введення в ринок і мікроекономічний аналіз. – М., 1998.
4. Рузавін Г.И. Основи ринкової економіки. – М., 1996
5. Івашковський В.Г. Мікроекономіка. – М., 1999.

Тема 2. Теорія граничної корисності і поведіння споживача

Заняття 2

Основна мета: вивчення категорії корисності, загальній корисності, граничній корисності

Питання:

1. Зміст категорії корисності
2. Сутність категорії граничної і загальної корисності
3. Принципи убутної граничної корисності
4. Правило максимізації корисності

Контрольні запитання, ситуаційні завдання, рішення задач.

Література:

1. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Економікс, 1993.
2. Любимов Л.Л., Ранєєва Н.А. Основи економічних знань: Підручник. – М.: ВІТА ПРЕСС, 2000
3. Гребенников П.И., Леуський А.И., Тарасевич Л.С. Мікроекономіка. – М.: 1996.

Тема 3. Ординалістська теорія поведінки споживача

Заняття 3

Основна мета: вивчення сутності ординалістського підходу до вивчення корисності, поняття сутності криві байдужності й основні аксіоми, що характеризують даний підхід.

Питання:

1. Сутність ординалістського підходу до вивчення корисності.
2. Криві байдужності, їхньої властивості.
3. Гранична норма заміщення благ.
4. Бюджетна лінія та економічне обмеження вибору споживача.
5. Споживча рівновага і крапка його оптимуму.

Перевірка знання студентів – рішення тестів, задач.

Література:

1. Мілль Дж. Основи політичної економіки. Т.2. – М., 1980
2. Рузавін Г.И. Основи ринкової економіки. – М., 1996.
3. Доллан Э.Дж., Ліндсей Д. Ринок: мікроекономічна модель. – СПб.: 1992.

Тема 4 Аналіз поведінки споживача

Заняття 4

Основна мета: вивчення сутності поведінки споживача, вивчення впливу доходів на споживання.

Питання:

1. Вивчення реакції споживача на зміну доходу
2. Лінія «доход - споживання». Інфериорные товари
3. Криві Енгеля

Перевірка знання студентів – рішення тестів, задач.

Література:

1. Доллан Э.Дж., Ліндсей Д. Мікроекономіка. – СПб.: 1994.
2. Борисов Е.Ф. Економічна теорія. – М., 1996.
3. Баліков В.З. Загальна економічна теорія: Навч. посібник. – Новосибірськ, 1996.

Заняття 5

Основна мета: вивчення сутності індивідуального попиту та ефектів заміщення й доходу.

Питання:

1. Поняття індивідуального попиту. Лінія «ціна - споживання»
2. Ефект заміщення й ефект доходу
3. Ефект заміщення й ефект доходу по Хіксу і Слуцькому

Література:

1. Доллан Э.Дж., Ліндсей Д. Мікроекономіка. – СПб.: 1994.
2. Борисов Е.Ф. Економічна теорія. – М., 1996.

3. Баліков В.З. Загальна економічна теорія: Навч. посібник. – Новосибірськ, 1996

Тема 5. Попит і пропонування, їх взаємодія

Заняття 6

Основна мета: вивчення сутності попиту, пропозиції, їх законів та взаємодії, впливу різних факторів.

Питання:

1. Попит. Функція попиту. Закон попиту.
2. Пропозиція. Функція пропозиції. Закон пропозиції.
3. Вплив цінових і нецінових факторів на динаміку попиту та пропозиції.

Рішення задач, тестів, обговорення ситуаційних завдань.

Література:

1. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Економікс. Принципи, проблеми і політика: У 2-х т., - М., 1993
2. Івашковський Л.М. Мікроекономіка. – М., 1999.

Заняття 7

Основна мета: вивчення сутності ринкової рівноваги, та її змін.

Питання:

1. Ринкова рівновага. Стійкість рівноваги і його зміна в миттєвому, короткому і тривалому періоді.
2. Державне регулювання ринку. Рента покупця і продавця.

Рішення задач, тестів, обговорення ситуаційних завдань.

Література:

1. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Економікс. Принципи, проблеми і політика: У 2-х т., - М., 1993
2. Івашковский Л.М. Мікроекономіка. – М., 1999.

Заняття 8

Основна мета: вивчення сутності еластичності та її видів і показників.

Питання:

1. Еластичність попиту. Розрахунок коефіцієнта еластичності попиту за ціною і по доходу
2. Фактори, що впливають на еластичність попиту
3. Еластичність пропозиції
4. Фактори, що впливають на еластичність пропозиції

Література:

1. Самуельсон П. Економіка: У 2-х т. – М., 1992
2. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Економікс. Принципи, проблеми і політика: У 2-х т., - М., 1993
3. Хикс Дж.Р. Вартість і капітал. – М., 1998
4. Івашковский Л.М. Мікроекономіка. – М., 1999.

Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства

Заняття 9

Основна мета: вивчення основних факторів виробництва і взаємозв'язки між витратами факторів виробництва й обсягом виробленої продукції.

Питання:

1. Основні фактори виробництва
2. Взаємозв'язок між витратами факторів виробництва й обсягом виробленої продукції
3. Виробнича функція. Закон убутної чи продуктивності убутної віддачі

Література:

1. Основи підприємницької справи. Під ред. Осінова Ю.М. – М., 1994
2. Хейне П. Економічний спосіб мислення.

Заняття 10

Основна мета: вивчення сутності змінних факторів виробництва, ефекту масштабу виробництва, рівноваги виробника та траєкторії розвитку підприємства.

Питання:

1. Змінні фактори виробництва
2. Ізокванта, ізокоста
3. Ефект масштабу виробництва
4. Рівновага виробника і траєкторія розвитку підприємства

Перевірка знання студентів – рішення тестів, задач

Література:

1. Хизрич Р., Петерс М. Підприємництво, чи як завести власна справа і домогтися успіху. – М., 1993
2. Хикс Дж.Р. Вартість і капітал. – М., 1998.

Тема 7. Витрати і результати виробництва

Заняття 11

Основна мета: вивчення витрат виробництва, їх структури у різні періоди.

Питання:

1. Альтернативний характер явних (бухгалтерських), неявних (економічних), індивідуальних витрат.
2. Структура витрат фірми в короткостроковому періоді.
3. Особливості витрат фірми в тривалому періоді.

Рішення задач, тестів.

Література:

1. Максимова В.Ф. Ринкова економіка. – М.: Соминтек, 1993
2. Нуреев Р.М. Курс мікроекономіки. Підручник для вузів. – М.: Вид. група «ИНФРА-М», 1999

Тема 8. Ринок досконалої конкуренції

Заняття 12

Основна мета: вивчення основних видів і типів ринків, недоліків і переваг ринкової економіки.

Питання:

1. Сутність ринку. Основні види і типи ринків.
2. Недоліки і переваги ринкової економіки.
3. Умови, що визначають удосконалену конкуренцію.
4. Поводження фірми в умовах удосконаленої конкуренції.
5. Максимізація прибутку конкурентної фірми з обліком загального, середнього і граничного доходу.
6. Зміна положення конкурентної фірми у зв'язку зі зміною ціни на ринку.

Література:

1. Хайман Д. Зроблена мікроекономіка: аналіз і застосування. У 2-х т., - М., 1994.
2. Харрод Р.Д. До теорії економічної динаміки. – М., 1959.
3. Юданов А.Ю. Конкуренція: теорія і практика. – М., 1996.

Тема 9. Монопольний ринок

Заняття 13

Основна мета: вивчення різних структур недосконалої конкуренції, порядку максимізації прибутку та визначення цін.

Питання:

1. Основні типи ринкових структур недосконалої конкуренції: чиста монополія, олігополія і монополістична конкуренція
2. Монополістичні тенденції і монополії у ринкової економіки. Визначення монополій. Форми і види монополій
3. Монопольна ціна. Правило «великого пальця» для ціноутворення
4. Бар'єри для входу в галузь
5. Цінова політика монополіста. Максимізація прибутку монополій. Зсуви кривої попиту

Література:

1. Закон України «Про антимонопольний комітет України». – «Голос України», 1993. 21 грудня
2. Закон України «Про обмеження монополізму і недопущенні несумлінної конкуренції у підприємницькій діяльності». – «Правда України», 1992

Заняття 14

Основна мета: вивчення діяльності монополій, а також сучасного розвитку монополії на ринку.

Питання:

1. Монопольна влада. Показники монопольної влади
2. Джерела монопольної влади

3. Суспільні витрати монопольної влади.

4.

Література:

1. Мороз С. Антимонопольний комітет України. - «Закон і бізнес», 1995, - № 38

2. Нікітін С., Глазова Е. Держава і проблема монополії / МЭ і МО, 1994. - № 7

Завдання 15

Основна мета: вивчення сутності антимонопольного регулювання та політики

Питання:

1. Антимонопольне регулювання
2. Антимонопольна політика
3. Антимонопольне законодавство, як державний контроль за монополістичною діяльністю в країнах з розвинутою економікою
4. Аналіз використання антимонопольної політики й антимонопольного законодавства і можливість їхнього використання на Україні

Література:

1. Сальників Е. Монополія: учора, сьогодні, завтра «Економіка і життя», 1995. - № 28

2. Ясин Е., Цапелин В. Шляху подолання монополізму в суспільному виробництві, 1990. - № 1

Тема 10. Олігополія і монополістична конкуренція

Заняття 16

Основна мета: вивчення сутності олігополій, а також різних моделей їх, діяльності.

Питання:

1. Олігополія, її сутність
2. Ціноутворення в умовах олігополії
3. Стратегія поведінки при олігополії і теорія ігор
4. Моделі поведінки олигополистических фірм
5. Модель дуополии Курно
6. Модель Штакельберга
7. Крива реагування

Література:

1. Райзберг Б.А. Курс економіки. – М.: ИНФРА-М, 2000

2. Любимов Л.Л., Ранеева Н.А. Основи економічних знань: Підручник. – М.: ВІТА ПРЕСС, 2000

3. Липсиц И.В. Введення в економіку і бізнес. – М.: ВИТП ПРЕСС, 1999

Тема 11. Загальна характеристика факторних ринків. Ринок праці

Заняття 17

Основна мета: вивчення сутності ціни факторів виробництва та діяльності

ринків факторів.

Питання:

1. Особливості ринку факторів виробництва. Поняття ціни факторів виробництва
2. Попит на ресурси в умовах різних типів ринку
3. Попит фірми, галузевий і ринковий попит на ресурси
4. Пропозиція праці і рівень зарплати

Література:

1. Рузавін Г.И. Основи економічної теорії. – М.: 1999
2. Баликов В.З. Загальна економічна теорія: Навч. посібник. – Новосибірськ, 1996
3. Юданов А.Ю. Конкуренція: теорія і практика. – М.: 1997

Тема 12. Ринок капіталу

Заняття 16

Основна мета: вивчення сутності факторів виробництва, фіксованої пропозиції ресурсів.

Питання:

1. Сутність факторів виробництва
2. Методологічні основи взаємозв'язку факторів виробництва і виробничої функції
3. Упровадження нових технологій як головний фактор виробництва
4. Фіксована пропозиція ресурсу й економічна рента. Позикові засоби і відсоток.

Література:

1. Основи ринкової економіки: Навч. посібник для вузів. – М.: Банки і біржі, ЮНИТИ, 1999
2. Прусова А.Г. Основи ринкової економіки. – К.: Виробничо-практичне видання. – РПО «Полиграфкнига», 1998
3. Хикс Дж.Р. Вартість і капітал. – М.: 1998
4. Хейнс П. Економічний спосіб мислення

РОЗДІЛ 5. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Під час самостійного вивчення окремих тем студенти денної форми навчання, а також студенти заочної й прискореної форми навчання повинні приймати до уваги наступні методичні рекомендації та практичні вказівки.

Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки

У всіх підручниках основної частини списку рекомендованої літератури представлено авторське бачення сутності, місця, ролі, предмету, методів мікроекономіки. Разом з тим, враховуючи специфіку самостійного опрацювання навчального матеріалу, варто звернути увагу на викладання вступних положень у підручнику [3, с.7-30] – у главі “Економічний образ мислення”. Особливо ефективним буде використання цього підручника [те саме; с.7-54] при вивченні вступної теми.

У результаті вивчення даної теми студент повинен:

знати поняття (додатково до наведених у переліку основних термінів); обмеженість ресурсів та альтернативність використання ресурсів, суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні, методи мікроекономічного аналізу, нормативна і позитивна мікроекономіка, порівняльна статика та динамічний аналіз і рівновага;

розуміти: сутність і мету мікроекономічного теоретичного аналізу, його концептуальні основи; місце мікроекономіки у загальній теоретичній економіці, роль цієї галузі у формуванні методологічної, термінологічної та інструментальної бази прикладної економіки;

вміти: пояснити зв'язок з іншими дисциплінами теоретичної економіки; показати логічно-структурну побудову даної дисципліни; визначити основні проблеми мікроекономіки та основні методи дослідження їх, якими користується мікроекономіка.

Тема 2. Теорія граничної корисності й поведінка споживача

Найбільш повно тему розкрито в спеціальному випуску журналу “Экономическая школа” [14, вип.2], повністю присвяченому споживанню й споживчому попиту. У главі 12 випуску дається характеристика кількісної корисності та попиту, історична ретроспектива формування основних понять і принципів із посиланнями до першоджерел. Це дає змогу чітко зорієнтуватися щодо належності теоретичних розробок їх авторам: Д.Бентаму, Г.Госсену, У.Джевонсу, К.Менгеру, Л.Вальрасу, В.Парето то ін.

Математичне моделювання поведінки споживача подано в підручнику П.Гребенникова та ін. [2, розд. 2.1]: розв'язання задачі вибору, сформульованої за трьома гіпотезами кількісного виміру корисності, зведено до максимізації функції Лагранжа.

Доступна і досить коротка характеристика основних положень теми подана також у базових підручниках [3, розд. 5.1], [6, гл.23], [7, § 3, гл.4], [11, §

1, гл.3]. Слід зазначити, що в підручниках [9], [13] необхідний матеріал по темі відсутній.

Самостійний тренінг і контроль розв'язання типових завдань можна здійснити за посібниками: [27, гл.6], [18, розд. 3], [32, розд. 2, тема 4], а також за наочними прикладами та завданнями в підручниках: [4, гл.5], [6, гл.23], [7, гл.4, вправи VII-XIII].

Тема 3. Ординалістська теорія поведінки споживача

Основні положення теорії поведінки споживача за ординалістською функцією корисності докладно викладені у базових підручниках: [2, розд. 2.2], [3, додаток до гл.5], [4, гл.5], [6, додаток до гл.23], [7, розд. 4, гл.4], [13, гл.3], [14, лекція 13,14]. Гіпотези порядкового виміру корисності з математичними викладками запропоновано у підручнику П.Гребенникова та ін. [2, розд. 2.2], де конкретизовано концепцію виявлених переваг і вибір максимізуючого та немаксимізуючого споживача [2, розд. 2.3]. характеристики кривих байдужості визначено у п'ятих властивостях у підручнику Е.Дж.Долана [3, додаток до гл. 5]. Економічний зміст положення бюджетної лінії розкрито у Д.Хаймана [13, розд. 3.3], різні випадки рівноваги (внутрішня, кутова), аналіз вибору з антиблагом подано у [13, розд. 3.5], а також у [14, лекція 14, розд. 2].

Тема 4. Аналіз поведінки споживача

Самостійне опрацювання деяких нормативних складових теми дещо ускладнене різноманітним за сутністю та обсягом матеріалом, що подається в основних підручниках. У зв'язку з цим варто звернути особливу увагу на те, що у підручниках Е.Дж.Долана та Д.Ліндсея [3], К.Макконнелла та С.Брю [6] практично не розглядається зазначений матеріал. У підручнику Р.Ємцова та М.Лукіна [4, гл.7] подано не лише нормативний матеріал з теми, але й розкладення підсумкового впливу ефектів доходу і заміщення за Є.Слуцьким та Д.Хіксом. закон Енгеля та закон Енгеля-Швабе як прикладні наслідки мікроекономічних досліджень найповніше подано у [14, гл.15]. Тут же [14, гл.16] розглядається випадок “неприродного” ставлення споживачів до зростання ціни – “ефект Гіффена”, дещо коротше – у [2, гл.2]. Ті, хто володіє технікою інтегрування і не задовольняється геометричними ілюстраціями, можуть скористатися матеріалами про надлишки споживача в [14, лекція 17], дещо спрощено – в [4, гл.5].

Тема 5. Попит і пропонування, їх взаємодія

Важливість засвоєння моделі попиту вимагає детального розгляду матеріалу передусім за класичним підручником з економіксу [6, гл.4], а також [3, п. 2.1, гл.2], [9, розд. 4], [11, розд. 5]. Інформацію для тих, хто добре обізнаний з математичним апаратом досліджень подано у: [2, розд. 2.2, 2.3, 2.4], [4, § 6.2, 6.4], [7, гл.2]. Знайомство з еластичністю попиту можна почати за [11, розд. 5А], у складнішій та глибшій манері викладення – за [4, § 4.1]. велику кількість цікавих прикладів і ситуацій використання еластичності в мікроаналізі наведено у [4, § 4.3].

Цю тему також можна вивчати за будь-яким підручником з мікроекономіки; питання еластичності пропозиції більш детально викладено в [5, гл.7, с.161-163], [12, гл.5, с.85-87].

Тема 6. Мікроекономічна модель підприємства

Теми з такою назвою немає в жодному підручнику з мікроекономіки. Проте уявлення про підприємство як виробничо-ринкову систему а його найважливіші параметри як мікроекономічної моделі можна набути, вивчивши [1, гл.6; § 7.1 гл.7; § 8.1 гл.8], [7, гл.5], [8, § 6.1 гл.6]. Для вивчення природи фірми доцільно використовувати роботи Р.Коуза, Г.Саймона, О.Уільямсона, Ф.Махлупа [33, с.11-93].

Найзмістовніше теорія виробництва викладена в [1, гл.7], [2, гл.1], [12, гл.8], [13, т.1 гл.6]. Доступне викладення окремих питань теми можна знайти в [3, гл.6], [7, гл.6], [8, гл.5], [15, гл.5]. Самостійне вивчення деяких нормативних складових теми (пропорційна та ізоклинна варіації факторів виробництва, еластичність масштабу, ін.) ускладнене через відсутність цього матеріалу в багатьох базових підручниках. Проте скласти уявлення про варіацію факторів, еластичність виробництва, типологію виробничих функцій можна на [2, гл.1], [35, гл.2, 3], [36, ч.2, гл.1].

Питання впливу технічного прогресу на вигляд ізоквант і вибір оптимального шляху росту, розкладення загального ефекту від зміни ціни ресурсу на ефект заміщення та ефект випуску, концепція Х-ефективності, подібність і відмінність теорій виробництва та споживання викладено в [1, гл.7], де широта розгляду питань поєднується з належною мірою глибини.

Тема 7. Витрати і результати виробництва

Основні питання цієї теми можна знайти в будь-якому підручнику з мікроекономіки. Взаємозв'язок виробничої функції та функції витрат найкраще відображений в [1, с.321-328], там само [1, с.338-343] можна ознайомитися з так званою “новою теорією” витрат (горизонтальні ділянка кривих середніх і граничних витрат, обумовлені попередньо “вмонтованими” резервами потужностей, що компенсують коливання попиту). Концепцію мінімально ефективного розміру підприємства в доступній формі викладено в [6, т.2, с.61]; варіанти технологічного вибору підприємства в процесі вироблення довгострокової стратегії розвитку представлені в [1, с.290-309, 321-337], [13, с.267-273].

Тема 8. Ринок досконалої конкуренції

Основні положення даної теми розкриті в кожному підручнику з мікроекономіки і, як правило, в різних розділах курсу: питання взаємодії попиту і пропозиції та ринкової рівноваги – в “Теорії попиту та пропозиції”, питання функціонування підприємства на товарному досконало конкурентному ринку – в частині або розділі “Взаємодія суб'єктів ринку”. Два основних підходи до аналізу встановлення рівноважної ціни (Л.Вальраса та А.Маршалла) доступно викладено у підручниках: В.Гальперіна та ін. [1, с.50, 51], Р.Нуреева

[8, с.91-93], більш поглиблено – в [14, вип.1, с.143-146]. У цих роботах також можна ознайомитися з проблемами локальної та глобальної стійкості рівноваги, з одиничністю та множинністю точок рівноваги, павутиноподібними моделями тощо. Велику кількість цікавих прикладів наслідків державного регулювання ринку можна знайти в [1, с.66-76], [9, с.59-62, 263-294], [13, 146-152, 155-173].

Принципи поведінки підприємств-виробників в умовах досконалої конкуренції, питання ринкової рівноваги на ринку досконалої конкуренції в коротко- та довгостроковому періодах дуже ґрунтовно і водночас доступно розглянуто у монографії Е.Райхліна [30, с.213-259]. Різноманітні типи кривих пропозиції галузі в довгостроковому періоді можна вивчити за [7, с.171-173], або [9, с.251-256], або [13, с.337-342]; переваги та недоліки ринків досконалої конкуренції чітко визначені у [8, с.221-223].

Тема 9. Монопольний ринок

Усі основні питання теми розглядаються в доступному викладенні в будь-якому з підручників, рекомендованих для вивчення курсу [3], [4], [6] - [12], [14], [15]. Реакцію монополії на податки, якими обкладається її продукція, питання цінової дискримінації (недосконалої, досконалої з урахуванням різних сегментів ринків) доступно і водночас глибоко, із застосуванням цікавих прикладів викладено у підручнику Д.Хаймана [13, т.2, с.30-37]; поведінка недискримінаційних монополій державного та недержавного типів, особливості функціонування монополій при переході від тоталітарного державного капіталізму до авторитарного змішаного капіталізму глибоко, на сучасній методологічній основі розглянуті в монографії Е.Райхліна [30, с.279-303].

Тема 10. Олігополія та монополістична конкуренція

Основні питання даної теми розкриті в усіх базових підручниках з мікроекономіки: [3], [5], [6, т.2, с.124-141], [7, с.210-248], [8, с.260-270, 277-292], [9, с.391-453], [12, с.211-224], [13, т.2, с.60-87] та ін.

З поглибленим трактуванням теорії олігополії в цілому, і зокрема ламаної кривої попиту, можна ознайомитися в статтях Дж.Дж.Стіглера [33, с.371-431]. Підхід олігополістів до стабілізації цін шляхом маневрування капітальним устаткуванням (криві середніх змінних витрат з горизонтальним відрізком) стисло та доступно викладено у [7, с.232-235]. Координацію за олігополії, порівняння олігополістичного та поліполістичного способів дії, екскурс у теорію олігополії за Крелле-Оттом детально описано у [36, с.51-82, 342-380]. Особливості функціонування олігополії при переході від тоталітарного до авторитарного державного капіталізму та від останнього до змішаного краще за все вивчати за [30, с.304-325].

Основний зміст даної теми також розкривається в підручниках [2] - [13], [15]. Поглиблений теоретичний аналіз проблем наведено в роботах Е.Чемберліна [39, гл.4, 5, с.93-163] та Дж.Робінсон (Экономическая теория несовершенной конкуренции. – М.: Прогресс, 1986. – Гл. 3-5. – с.88-130); стислий екскурс в історію питання – в статті П.Е.Семюелсона [33, с.354-370]. Аналіз із застосуванням математики запропоновано в книзі У.Баумоля

(Экономическая теория и исследование операций / Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1965).

Узагальнюючий аналіз і зіставлення ефективності різних ринкових структур найчіткіше викладено у підручнику [8, гл.7, с.221-223, 228-230, 234; гл.8, с.264, 267].

Скласти уяву про особливості поведінки підприємства на ринку товару за умов невизначеності та ризику можна за підручниками [9, розд.5, с.134-158], [15, розд.9], а також за книгою О.Ястремського [41].

Тема 11. Загальна характеристика факторних ринків. Ринок праці

У підручнику Д.Хаймана [13, гл.13] розглянуто концептуальні основи теорії попиту виробника на ресурси. Рекомендуємо також звернути увагу на досить всебічне висвітлення програмних питань, а надто на визначення попиту на ресурс, аналіз впливу чинників, у підручнику В.Максимової [7, гл.2]. проблеми формування похідного попиту на ресурси добре аналізуються у підручнику С.Фішера, Р.Дорнбуша та Р.Шмалензі [12]. Викладення проблем у підручнику К.Макконнелла та С.Брю [5, розд.13] носить значно полегшений характер, він може бути використаний здебільшого для ілюстрації теоретичних проблем, ніж для їх розгляду.

Теоретичні основи формування індивідуального попиту на працю особливо вдало розглянуто у підручнику Д.Хаймана [13, т.2, гл.13]. питання варіантності структур на ринку праці варто вивчати за [те саме, гл.14], а також за підручником Р.Піндайка і Д.Рубінфельда [9, гл.13]. Слід звернути увагу на той факт, що матеріал, викладений в обох зазначених підручниках доповнює один одного. Для кращого усвідомлення економічної політики на ринку праці слугує додаток до гл.13 підручника Д.Хаймана, де промодульовано адекватне прикладне застосування теорії зайнятості. Багатий спектр питань, пов'язаних із сучасною діяльністю профспілок, на достатньому теоретичному рівні розібрано у цих підручниках та у П.А.Семюелсона і В.Нордгауза [11, розд.15]. визначення заробітної плати за умов досконалої і недосконалої конкуренції на полегшеному рівні, переважно ілюстративно, представлено у підручниках К.Макконнелла і С.Брю [6, т.2, гл.30], П.А.Семюелсона і В.Нордгауза [11, розд.14]. Їх важливою позитивною якістю є доступність розгляду проблем нерівності та діяльності держави щодо перерозподілу доходу.

Тема 12. Ринок капіталу

Найбільш загальне уявлення про механізм формування попиту на капітал і прийняття інвестиційних рішень дають підручники Е.Дж.Долана і Д.Ліндсея [3, гл.11] та П.Семюелсона і В.Нордгауза [11, розд.16].

У підручнику Р.Піндайка і Д.Рубінфельда [9, гл.14] також аналізуються питання, пов'язані з попитом фірми на кредити, однак на більш глибокому теоретичному рівні і з вдалими прикладами. Досить ґрунтовно для початкового введення в курс висвітлено проблеми, пов'язані з попитом фірми на капітал і вартістю капітальних активів, у підручнику С.Фішера, Р.Дорнбуша, Р.Шмалензі [11, гл.18].

У підручнику Д.Хаймана, навпаки, не дуже вдало висвітлюються питання щодо попиту фірми на капітал і показників ефективності інвестицій [13, гл.15]. проте за ним можна добре уявити механізм формування пропозиції капіталу – про збереження домогосподарств і вплив зміни процентної ставки на рішення домогосподарства щодо обсягів споживання та заощадження.

Кожен студент денної форми навчання протягом вивчення дисципліни повинен підготувати 1-2 реферати або доповіді теоретичної або практичної спрямованості, у якому розкриваються наукові аспекти рішення обраної проблеми мікроекономіки. Для цього обробляється теоретична, науково-практична інформація, що надається у підручниках, навчальних посібниках, наукових працях та виданнях, періодичній літературі. Доповідь або реферат оформлюється відповідно до вимог стандартів. Доповідь або захист реферату проводиться на одному з занять при активній участі всіх студентів.

Головна вимога до доповідей та рефератів - творчій, нестандартний підхід. Тема може бути запропонована студентом самостійно за узгодженням із викладачем або обрана з пропонованого переліку:

1. Становлення та розвиток мікроекономіки як галузі знань.
2. Історія мікроекономічної думки в Україні.
3. Еволюція методів мікроекономічного аналізу.
4. Маржинальна революція і мікроекономіка.
5. Рідкісність ресурсів та альтернативність вибору: мікроекономічний аналіз.
6. Позитивна і нормативна теоретична економіка: сутність, принципи, методи.
7. Ринкова система: мікроекономічний підхід.
8. Мікроекономічна теорія як теорія цін.
9. Проблеми координування економічних виборів суб'єктів господарювання.
10. Моделювання в мікроекономічній теорії.
11. Повна та обмежена раціональність споживача у поясненні реальних економічних ситуацій.
12. Концепція надлишку на ринку споживчих товарів.
13. Аналіз впливу зміни ціни блага і доходу споживача на кількість і структуру споживання благ.
14. Бюджетне обмеження: сутність, чинники, особливості впливу на вибір споживача.
15. Чому економістів так цікавить точка дотику кривої байдужості та лінії бюджету? Які варіанти цього дотику зустрічаються в економіці?
16. Співвідношення ефектів доходу і заміни для різних товарів.
17. Homo economicus в мікроекономіці.
18. Корисність блага в економічному та фізіологічному сенсі.
19. Формальна та неформальна раціональність споживача.
20. Частинний аналіз (partial analysis) і виведення закону попиту.
21. Поєднання вербального, алгебраїчного та графічного способів подання в аналізі попиту споживача.
22. Еластичність попиту та її практичне застосування.
23. Звичайна та скомпенсована лінії попиту: спільні риси і відмінності.

- 24.Індексний аналіз у діагностиці стану споживача (індекси Пааше, Ласпейреса).
- 25.Теоретичні концепції підприємства: неокласична, інституціональна, підприємницька тощо.
- 26.Динамічність зовнішнього середовища та його вплив на внутрішню динаміку виробництва.
- 27.Поняття: адаптивність, гнучкість та гомеостатичність виробничо-ринкової системи.
- 28.Доповнюваність, подільність, мобільність та інтенсивність використання факторів виробництва.
- 29.Поняття: однорідні та неоднорідні виробничі функції.
- 30.Види виробничих функцій: класична, неокласична (Кобба-Дугласа), лінійно-обмежена (Леонтьєва-Вальраса), технологічні (інжинірингові) виробничі функції.
- 31.Еластичність масштабу та її зв'язок з еластичністю виробництва.
- 32.Пропорційна варіація факторів виробництва та функція витрат.
- 33.Оптимальна виробнича потужність фірми.
- 34.Мінімально ефективний розмір виробництва та структура ринку.
- 35.Обґрунтування управлінських рішень щодо розширення та згорання виробництва.
- 36.Поліполістичний спосіб поведінки суб'єктів конкурентного ринку.
- 37.Механізм підтримки довгострокової рівноваги підприємства, галузі, ринку.
- 38.Діагностика ринкової рівноваги за Маршаллом і за Вальрасом.
- 39.Ринкова рівновага: одинність і множинність рівноваги; миттєва коротко- і довгострокова рівновага.
- 40.Критерії суспільної ефективності певної ринкової структури.
- 41.Наслідки державного регулювання ціноутворення для конкурентного підприємства, галузі.
- 42.Методи діагностування ринкової влади.
- 43.Стримування монопольної влади: антитрестівська політика.
- 44.Реакція монополії на встановлення цінових обмежень, податків і субсидій.
- 45.Надлишок споживача, надлишок виробника і чисті втрати для суспільства за умов монополії.
- 46.Способи утримання ринкової влади монополістом у довгостроковому періоді (пошук ренти).
- 47.Олігополія з позиції теорії ігор. “Дилема ув'язнених” – приклад некооперативної гри з ненульовою сумою.
- 48.Формування підприємством-олігополістом політики стабілізації цін і маневрування капітальними витратами.
- 49.Особливості конкурентної боротьби на олігопольному ринку гетерогенного блага.
- 50.Моделі поведінки лідерів і аутсайдерів на олігопольних ринках гомогенних і гетерогенних благ.
- 51.Ігрові моделі поведінки олігополістів на ринку гетерогенного блага.
- 52.Наслідки нецінової конкуренції для споживачів.

53. Позитивні та негативні аспекти рекламної пропаганди товарів.
54. Порівняльна оцінка ефективності різних ринкових структур.
55. Концепція функціонування виробництва в ринково-орієнтованій економіці та її практична реалізація.
56. Концепція короткострокової та довгострокової ринкової рівноваги та її практична реалізація.
57. Основна економічна проблема і методи її вирішення на рівні підприємства.
58. Розвиток економіки підприємства: мотиви, фактори, механізм, показники, проблеми.
59. Концепція організаційно-економічної стійкості підприємства та її практична реалізація.
60. Економічне обґрунтування ринкової політики підприємства.
61. Економічне обґрунтування маркетингової політики підприємства.
62. Економічне обґрунтування цінової політики підприємства.
63. Економічне обґрунтування товарної політики підприємства.
64. Обґрунтування стратегії конкуренції підприємства на товарних ринках.
65. Аналіз ціноутворення та зайнятості ресурсів у виробництві.
66. Формування цін на ресурси і грошові доходи домогосподарств.
67. Ефективний розподіл доходів у динамічній економіці.
68. Ціни на виробничі ресурси і найменш витратне їх поєднання у виробництві продуктів.
69. Етика розподілу доходів через призму ринку ресурсів.
70. Інституціональні чинники ринку ресурсів.
71. Заробітна плата як найважливіша ціна в економіці.
72. Мікроекономічний аналіз впливу трудових спілок на рівень і структуру заробітної плати.
73. Економічні наслідки встановлення мінімального рівня заробітної плати.
74. Відмінності у рівнях заробітної плати: причини, об'єктивні чинники, оцінка реалій.
75. Глобалізація виробництва і рівень заробітної плати.
76. Ставка заробітної плати і рівень зайнятості.
77. Підвищення заробітної плати і безробіття.
78. Економічне зростання як чинник зайнятості.
79. Інвестування у капітал як відкладене споживання.
80. Мікроекономічний аналіз взаємозв'язку інвестицій і процентних ставок.
81. Інвестування як процес створення капіталу.
82. Процентна ставка та її вплив на рівень і структуру виробництва інвестиційних товарів.
83. Економічні та неекономічні джерела "чистого економічного прибутку" підприємця.
84. Прибуток як генератор ринкової економіки.
85. Визначення ціни кредиту в мікроекономіці.
86. Рента і ціни факторів виробництва як знаряддя раціонального використання обмежених ресурсів.
87. Поточна вартість активів в обґрунтуванні інвестиційних рішень.

- 88.Заробітна плата, процент, рента і прибуток як форми доходів від факторів виробництва.
- 89.Теорія ефективних податків (теорія Рамсея) і мінімізація неефективності ринкової економіки.
- 90.Процентна ставка як критерій виробу інвестиційних проектів.
- 91.Переміщення ресурсів між альтернативними напрямками їх використання як наслідок механізму ціноутворення на ринку ресурсів.
- 92.Поєднання входних факторів виробництва і максимізація прибутку підприємства.
- 93.Еластичність попиту на ресурс та її практичне застосування.
- 94.Науково-технічний прогрес та інноваційні прибутки.
- 95.Прибуток як винагорода за ризик підприємця.
- 96.Капітал підприємства та оптимізація його структури.
- 97.Амортизаційна політика підприємства і попит на капітал.
- 98.Оцінка майбутніх доходів і вибір варіанта альтернативних капіталовкладень.
- 99.Сільськогосподарський попит на землю: особливості, основні чинники.
100. Економічна і земельна рента: спільні риси та відмінності.
101. Ціна землі як капіталізована рента.
102. Державне регулювання у сфері аграрної політики: оцінка ситуації в Україні.
103. Інвестиційна активність в Україні: пояснення за концепцією поточної вартості.
104. Попит на працю та її розподіл: глобальна перспектива.
105. Оплата та інтенсивність праці: аналіз систем оплати праці.
106. Обмеження мобільності працівників і диференціація заробітної плати.
107. Інноваційні програми у сфері трудових відносин і підвищення продуктивності праці.
108. Реальна заробітна плата і продуктивність праці: аналіз залежності.
109. Мікроекономічний аналіз етичності принципу “кожному – відповідно до того, що він створює”.
110. Вирівнювальні відмінності в оплаті праці: негрошовий аспект.
111. Рівень освіти та індивідуальний дохід.
112. Інвестиції у людський капітал і добробут.

РОЗДІЛ 6. ПИТАННЯ ДО ПОТОЧНОГО ТА СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ВСІХ ФОРМ НАВЧАННЯ

1. Предмет та функції мікроекономіки
2. Основні проблеми, які вивчає мікроекономіка
3. Проблеми обмеженості ресурсів та необхідність вибору
4. Методологія мікроекономічного аналізу
5. Оптимізаційні та рівноважні моделі. Граничний аналіз
6. Позитивний та нормативний аналіз
7. Основні елементи ринкового механізму: попит пропозиції і ціна
8. Закон попиту. Зміна попиту та обсягу попиту: економічний, алгебраїчний, графічний аналіз
9. Функція пропозиції, та фактори зміни пропозиції та обсягу пропозиції: економічний, алгебраїчний, графічний аналіз
10. Ринкова рівновага. Збалансування попиту та пропозиції. Цінове регулювання надлишку, дефіциту споживання та виробництва
11. Корисність як економічна категорія
12. Кількісний (кардиналістський) підхід до аналізу корисності та попиту споживача
13. Поняття сукупної та граничної корисності
14. Порядковий (ординалістський) підхід оцінки корисності та попиту споживача
15. Крива “доход - споживання”. Суперіорні та інферіорні товари
16. Крива “ціна - споживання”
17. Ефект доходу та ефект заміни
18. Підприємство як ринково-виробнича система
19. Виробнича функція як параметрична модель технологічного процесу
20. Побудова виробничої функції Кобба-Дугласа
21. Фактори виробництва та їх властивості
22. Закон спадної продуктивності факторів виробництва
23. Характер зміни виробничої функції з одним змінним фактором
24. Основні показники діяльності фірми у миттєвому і короткостроковому періоді: сукупний, середній та граничний продукт
25. Виробнича функція з двома змінними факторами
26. Поняття ізоквант. Карта ізоквант
27. Ізокоста, функція ізокости та її графічна інтерпретація
28. Вибір оптимального виробництва. Гранична норма технічного заміщення
29. Розширення виробництва. Траєкторія розширення виробничої діяльності фірми
30. Ефект масштабу виробництва: постійна, спадна та зростаюча віддача від масштабу
31. Концепція витрат в ринковій економіці

32. Альтернативний характер витрат
33. Явні та неявні витрати. Бухгалтерський, економічний прибуток
34. “Нормальний прибуток” – його значення для оцінки виробничо-господарчої діяльності сучасного підприємства
35. Витрати виробництва у короткостроковому періоді: сукупні, постійні, змінні, середні та граничні витрати
36. Динаміка довгострокових витрат
37. Витрати виробництва та ефект масштабу
38. Взаємозв'язок витрат у короткостроковому та довгостроковому періодах
39. Результати виробництва: сукупний, середній, граничний доход та сукупний прибуток
40. Характеристика видів ринків: товарів та послуг; факторів виробництва (ресурсного ринку); фінансового; ринку інтелектуальних продуктів
41. Поняття ринкової структури
42. Ознаки та умови ринку досконалої конкуренції
43. Особливості ціноутворення на ринку досконалої конкуренції. Зниження ціни та поведінка конкурентної фірми на ринку
44. Попит на продукцію конкурентної фірми та побудова кривої попиту
45. Показники діяльності конкурентної фірми
46. Умови максимізації прибутку. Графік беззбитковості фірми
47. Причини виникнення та існування монополій в економічній системі
48. Умови існування “чистої” монополії
49. Попит на продукцію “чистої монополії” та побудова кривої попиту
50. Пропозиція фірми-монополіста та особливості її формування
51. Природна та штучна монополія. Умови їх існування
52. Ціноутворення на монопольному ринку. Лімітуюче ціноутворення
53. Поняття цінової дискримінації: перша, друга та третя ступені
54. Умови максимізації прибутку на монопольному ринку
55. Економічні наслідки діяльності монополій: переваги та недоліки
56. Стратегічна поведінка фірми на олігополістичному ринку
57. Загальна взаємозалежність олігополістів: цінова війна та зговір
58. Особливості формування та поведінки дуополії. Модель Курно
59. Аналіз картельного ціноутворення та нецінова конкуренція в умовах олігополії
60. Ринкова поведінка монополістичного конкурента. Диференціація продукту
61. Визначення ціни та обсягу виробництва фірмою на ринку монополістичної конкуренції
62. Загальна характеристика ринків факторів виробництва
63. Споживання факторів виробництва: цілі та обмеження
64. Формування попиту на фактори виробництва
65. Індивідуальний та галузевий попит на фактори виробництва
66. Взаємозв'язок ринків продукту та факторів виробництва
67. Монопольний ринок продукту та ринок факторів виробництва

- 68.Співвідношення ресурсів та максимізація прибутку
- 69.Характеристика ринка праці
- 70.Праця як фактор виробництва
- 71.Попит на працю на ринку досконалої конкуренції
- 72.Пропозиція на ринку досконалої конкуренції
- 73.Особливості монополістичного, монопсонічного та олігопсонічного ринків праці
- 74.Визначення реального рівня заробітної плати на ринку досконалої конкуренції
- 75.Рівень заробітної плати на ринку недосконалої конкуренції
- 76.Основні форми капіталу
- 77.Попит, пропозиція та рівновага на ринку капіталу
- 78.Рух капіталу і капітальні фонди
- 79.Види процентних ставок
- 80.Формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу
- 81.Специфіка обґрунтування інвестиційних рішень у тривалому періоді
- 82.Ризики інвестиційних проектів
- 83.Специфіка формування попиту на землю та її позиції
- 84.Аналіз загальної рівноваги, його етапи
- 85.Модель загальної економічної рівноваги ринку
- 86.Загальна рівновага за Парето. Ефективність та справедливість
- 87.Рівновага виробника на конкурентному ринку факторів виробництва
- 88.Економічна теорія добробуту
- 89.Перерозподіл добробуту через систему оподаткування
- 90.Конфлікт між економічною ефективністю та соціальною справедливістю.

РОЗДІЛ 7. ЗАВДАННЯ І МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ПО ВИКОНАННЮ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТАМИ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Відповідно до навчального плану студенти заочної форми навчання виконують контрольну роботу, згідно з наступними методичними вказівками.

Ціль контрольної роботи - поглиблене вивчення студентами однієї з тем мікроекономіки яка приймається за наведеним списком тем. До тем приведений зразковий план, що може бути змінений студентом, якщо він вважає, що запропонований план не відбиває повною мірою його творчі задуми по розкриттю теми. Номер теми визначається по номері студента в журнальному чи погодженому з викладачем списку.

Студент може запропонувати за узгодженням з викладачем власну тему контрольної роботи відповідну напрямку його виробничої діяльності.

У контрольній роботі студент повинний розкрити основні теоретичні положення (основні питання) запропонованої теми, обробивши навчальну і наукову літературу, виділити проблеми, що вимагають рішення на сучасному етапі ринкового реформування. Теоретичний виклад можуть ілюструватися статистичними даними.

Для виконання контрольної роботи рекомендується використовувати літературу рекомендовану в даному комплексі, а також використовувати видання, спеціалізовані по окремих темах.

Контрольна робота оформляється в зошиті, або на стандартних аркушах формату А4 у комп'ютерному наборі. Обсяг роботи до 20 аркушів. Поля верхнє, нижнє, ліве - 2 див, праве - 1 див. Шрифт 14, інтервал полуторний.

Необхідно приводити план контрольної роботи, а кожне описуване питання виділяти окремо. В міру викладу матеріалу робляться посилання на використану літературу, список якої приводиться наприкінці роботи.

Контрольна робота підписується студентом із указівкою дати. Роботи, повернуті на доробку після виправлення зауважень, прикладаються до переробленої контрольної роботи, або виправлення робляться як доповнення до вихідного варіанта роботи.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

ТЕМА 1. ОСНОВИ АНАЛІЗУ ПОПИТУ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

1. Попит та пропозиція. Зміст закону попиту і закону пропозиції.
2. Вплив на динаміку попиту та пропозиції цінових і нецінових факторів.
3. Ринкова рівновага. Стійкість рівноваги і його зміни в миттєвому, короткому і тривалому періодах.
4. Еластичність. Розрахунок коефіцієнта еластичності попиту за ціною і по доходу.
5. Державне регулювання ринку.

ТЕМА 2. РАЦІОНАЛЬНЕ ПОВОДЖЕННЯ СПОЖИВАЧА НА РИНКУ

1. Зміст категорії граничної і загальної корисності. Суть принципу убутної граничної корисності.
2. Умова максимізації корисності. Аксиоми порядкового підходу.
3. Криві байдужності, їхні властивості, гранична норма заміщення благ.
4. Бюджетна чи лінія економічного обмеження вибору споживача. Споживча рівновага і крапка його оптимуму.
5. Реакція споживача на зміну доходу і ціни.
6. Ефект доходу й ефект заміни за Хиксом і Слуцким.

ТЕМА 3. ТЕОРІЯ ВИРОБНИЦТВА, ВИРОБНИЧА ФУНКЦІЯ

1. Фактори виробництва. Взаємозв'язок між витратами факторів виробництва й обсягом виробленої продукції.
2. Виробнича функція і закон збутної віддачі.
3. Перемінні фактори виробництва. Изокоста і изокванта.
4. Ефект масштабу виробництва. Рівновага виробника і траєкторія розвитку підприємства.

ТЕМА 4. ВИРОБНИЦТВО І ТЕОРІЯ ВИТРАТ

1. Альтернативний характер явних (бухгалтерських), неявних (економічних), індивідуальних витрат.
2. Структура витрат фірми в короткостроковому періоді: постійні, перемінні, загальні, граничні.
3. Особливості витрат фірми в тривалому періоді.

ТЕМА 5. РИНОК І КОНКУРЕНЦІЯ

1. Види і типи ринків. Недоліки і переваги ринкової економіки.
2. Умови, що визначають досконалу конкуренцію.
3. Основні типи ринкових структур недосконалої конкуренції.

ТЕМА 6. ПОВОДЖЕННЯ ФІРМИ В УМОВАХ ДОСКОНАЛОЇ ТА І НЕДОСКОНАЛОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

1. Максимізація прибутку конкурентної фірми з обліком загального, середнього і граничного доходу.
2. Визначення крапки максимізації прибутку конкретною фірмою через середні і граничні величини.
3. Зміна положення конкурентної фірми в зв'язку зі зміною ціни на ринку.
4. Максимізація прибутку монополією. Олігополія й олигополистическая взаємозв'язок.

ТЕМА 7. РИНОК ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА І РОЗПОДІЛ ДОХОДУ

1. Особливості ринку факторів виробництва. Поняття ціни факторів виробництва.
2. Попит на ресурси в умовах різних типів ринку.
3. Попит фірми, галузевий і ринковий попит на ресурси.

4. Пропозиція праці і рівень зарплати.
5. Фіксована пропозиція ресурсу й економічна рента. Позикові засоби і відсоток.

РОЗДІЛ 8. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Іспит є підсумковою формою контролю знань, умінь, придбаних навичок, оптимальних студентами при вивченні дисципліни.

Він проводиться усно. Екзаменаційний квиток для оцінки знань включає три теоретичні питання та задачу. Завдання билету повинні охоплювати 3 – 4 теми курсу.

Повна, аргументована відповідь на теоретичне питання оцінюється в 20 балів; рішення задачі з повним поясненням – 40 балів.

Оцінки виставляється у відповідності до набраної кількості балів:

“відмінно” складає 90-100 балів;

“добре” - 70-89 балів;

“задовільно” - 45-79 балів;

"незадовільно" - 40 і менш балів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ, ЩО РЕКОМЕНДУЄТЬСЯ

1. Гальперин В.М., Игнатьев С.И., Моргунов В.И. Микроэкономика: В 2т. / Под ред. В.М.Гальперина. – СПб.: Экон.шк., 1994. – Т.1. – 349с.
2. Гребенников П.И., Леусский А.И., Тарасевич Л.С. Микроэкономика: Учеб. / Под общ.ред. Л.С.Тарасевича. – СПб.: Изд-во СПб УЭФ, 1996 – 352с.
3. Долан Э.Дж., Линдсей Д. Микроэкономика: Пер. с англ. / Под общ.ред. Б.Лисовина и В.Лукашевича. – СПб.: Экон.шк., 1994. – 448с.
4. Емцов Р.Г., Лукин М.Ю. Микроэкономика: Учеб. – М.: МГУ им.М.В.Ломоносова, Изд-во «ДИС», 1997. – 320с.
5. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Аналітична економія. Принципи, проблеми і політика. Ч.2. Мікроекономіка / Пер. с англ. 13-го вид. С.Панчишина, О.Ватаманюка, З.Ватаманюка; Керівник проекту З.Ватаманюк. – Львів: Видавнича спілка “Просвіта”, 1999. – 649с.
6. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика: В 2т. / Пер. с англ. 2-го изд. – М.: Республика, 1992. – Т.1. – 399с.; Т.2. – 400с.
7. Максимова В.Ф. Микроэкономика: Учеб. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Соминтэк, 1996. – 328с.
8. Нуреев Р.М. Курс микроэкономики: Учеб. для вузов. – М.: Издат. группа «НОРМА-ИНФРА. М», 1998. – 572с.
9. Пиндайк Р., Рубинфельд Д. Микроэкономика / Сокр. пер. с англ.; Науч. ред. А.Т.Борисович, В.М.Полтерович, В.И.Данилов и др. – М.: Экономика, Дело, 1992. – 510с.
- 10.Піднайк Р., Рубінфельд Д.Л. Мікроекономіка / Пер. з англ. А.Олійника, Р.Скільського. – К.: Основи, 1996. – 646с.
- 11.Семьюелсон Пол А., Нордгауз Вільям Д. Мікроекономіка / Пер. з англ. С.Панчишина. – К.: Основи, 1998. – 676с.
- 12.Фишер С., Дорнбуш Р., Шмалензи Р. Экономика / Пер. с англ. 2-го изд. – М.: Дело ЛТД, 1995 – 864с.
- 13.Хайман Д.Н. Современная микроэкономика: анализ и приложения / Пер. с англ. – М.: Финансы и статистика, 1992. – Т.1. – 384с.; Т.2. – 384с.
- 14.Экономическая школа. Вып. 1, 2, 3. Систематический курс лекций по экономической теории. – СПб.: Экон.шк., 1991; 1994; 1995.
- 15.Ястремський О.І., Гриценко О.Г. Основи мікроекономіки: Підручник. – К.: Знання, 1998. – 674с.
- 16.Бажал Ю.М. Економічна теорія технологічних змін: Навч. посібник. – К.: Заповіт, 1996. – 240с.
- 17.Базилевич В., Лук'янов В., Писаренко Н., Евѣцинська Н. Мікроекономіка: опорний конспект лекцій. – К.: Четверта хвиля, 1998. – 248с.

18. Гамільтон Дж. Методичний посібник до «Мікроекономіки» Р.Піндайка і Д.Рубінфелда / Пер. з англ. А.Олейника, Р.Скільського. – К.: Основи, 1996. – 233с.
19. Долан Є.Дж., Линдсей Д. Рынок: микроэкономическая модель / Пер. с англ. В.Лукашевича и др.; Под общ. ред. В.Лисовика и В.Лукашевича. – СПб.: Экон. шк., 1992. – 496с.
20. Економічна теорія: В 2-х кн.: Навч. посібник / За ред. З.Г.Ватаманюка. – К.: Заповіт, 1997. – Кн.2: Мікроекономіка. – 280с.
21. Карагодова О.О., Черваньов Д.М. Мікроекономіка: Навч.посібник. – К.: Четверта хвиля, 1997. – 204с.
22. Кириленко В.І. Мікроекономіка: Навч. посібник для студентів екон. спец. вузів. – К.: Таксон, 1998. – 334с.
23. Лисовицкий В.Н. Микроэкономика: Учеб.пособие. – 2-е изд., доп. и перераб. – К.: ИСИМО МО Украины, НВФ Студцентр, 1997. – 160с.
24. Менар К. Экономика организаций / Пер. с франц.; Под ред. А.Г.Худокормова. – М.: ИНФРА-М, 1996. – 160с.
25. Мікроекономіка: Навч.-методичний комплекс: У 3-х ч. / Укл. А.П.Наливайко та ін. – К.: КДЕУ, 1997. – 267с.
26. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник для студентів екон. спец. закладів освіти / За заг. ред. С.Будаговської. – К.: Основи, 1998. – 518с.
27. Микро- макроэкономика: практикум / Под общ. ред. Ю.А.Огибина. – СПб.: Литера плюс «СПб. Оркестр», 1994. – 432с.
28. Пода а.К., Вашків О.П., Куц Л.Л. Мікроекономіка. Збірник задач для студентів економічних спеціальностей: Навч. посібник. – К.: ІКДО, 1995. – 123с.
29. Нуреев Р.М. Основы экономической теории: Микроэкономика: Учеб. для вузов. – М.: Высш. шк., 1996. – 447с.
30. Райхлин Э. Основы экономической теории. Микроэкономическая теория рынков продукции. – М.: Наука, 1995. – 347с.
31. Слухай С.В. Довідник базових термінів та понять з мікроекономіки. – К.: Лібра, 1998. – 256с.
32. Сборник задач по экономике: Учеб. пособие / Отв. ред. Ю.Е.Власевич. – М.: Изд-во БЕК, 1996. – 273с.
33. Теория фирмы / Под ред. В.М.Гальперина. – СПб.: Экон. шк., 1995. – Вехи экономической мысли; Вып.2. – 534с.
34. Тироль Ж.: Рынки и рыночная власть: Теория организации промышленности / Пер. с англ. – СПб.: Экон. шк., 1996. – 745с.
35. Фандель Г. Теория производства и издержек / Пер. с нем.; Науч.ред. М.Г.Грещака. – К.: Таксон, 1998. – 528с.
36. Фель У., Оберендер П. Основы мікроекономіки / Пер. з нім. 6-го вид.; За ред. А.П.Наливайка. – К.: Укртиппроект, 1998. – 478с.
37. Хейне П. Экономический образ мышления. – М.: Новости, 1991. – 704с.

38. Чемберлин Э. Теория монополистической конкуренции. Реориентация теории стоимости / Пер. с англ.; Под ред. Ю.Я.Ольсевича. – М.: Экономика, 1996. – 351с.
39. Экономика: Учеб. для экон. акад., вузов и фак. / Под ред. А.С.Булатова. – М.: Изд-во БЕК, 1995. – 604с.
40. Ястремський О.І. Основи теорії економічного ризику: Навч. посібник для студ. экон. спец. вищ. навч. закладів. – К.: АРТЕК, 1997. – 248с.